

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

3e jaargang nr. 4
december 1986

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Vereniging „Het Reewild” stelt zich ten doel:

.....de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild in Nederland. Zij staat op het standpunt, dat niet slechts gestreefd dient te worden naar het verkrijgen en behouden van een verantwoord reestand, doch bovendien dat middelen dienen te worden aangewend deze stand zo gezond mogelijk te houden en op kwalitatief hoog peil te brengen, opdat ook voor het nageslacht een der schoonste vertegenwoordigers van de Nederlandse fauna behouden blijft.

BESTUUR

voorzitter:
Jhr. M. de Savornin
Lohman,
Smidswater 2A,
2514 BV 's-Gravenhage,
Tel.: 070-643596/
070-689266.

secretaris:
Jhr. Mr. Th. W. R. M.
Serraris,
Groen v. Prinsterlerlaan 28,
3818 JP Amersfoort,
Tel.: 033-631833 (privé),

penningmeester:
Ir F. W. Craandijk,
Blydensteinbleekweg 20,
7523 HZ Enschede,
Tel.: 053-351667.

vice-voorzitter:
G. W. Boele,
Kamperweg 18,
8181 CM Heerde,
Tel.: 05782-2193.

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant).

A. A. M. J. Consten,
Dautzenbergstraat 16,
6411 LB Heerlen,
Tel.: 045-717150.

Drs. J. F. Erdmann,
Rembrandtlaan 15,
1231 AA Loosdrecht,
Tel.: 02158-1285.

Ir. J. M. Seroo,
Achelsedijk 6,
3598 Bocholt (België),
Tel.: 09-3211472026.

Drs. Th. J. Litjens,
Dorpsstraat 40,
4845 CG Wagenberg,
Tel.: 01693-1420,
01693-1827.

Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B,
4421 JW
Kapelle-Biezeling,
Tel.: 01102-1846.

J. J. Meissner,
Dijk 4,
8131 VA Wijhe
Tel.: 05702-1255.

Administratie Afschot:

Vakature

Beheer Materiaal:

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant).

Slijpplaatjes:

G. J. M. Koenderink,
Lhee 96,
7991 PK Dwingeloo,
Tel.: 05219-7356.

REGIONALE ORGANISATIES

Reewildbeheer Noord Nederland

voorzitter: Vakature
secretaris:
H. Meijeringh,
Zuidbargerstraat 93,
7812 AE Emmen,
Tel.: 05910-29364.

Stichting Reewild Trofeeshow Gelderse Achterhoek (Exel)

voorzitter: D. Voûte,
secretaresse:
Mevr. C. H. Mekers,
Binnenweg 3,
7211 MA Eefde,
Tel.: 05750-12480.

Regio Limburg

voorzitter:
J. W. H. Hommen,
secretaresse:
P. Adams,
Overhaelen 8,
6081 ZD Haelen
Tel. 04759-3448.

Stichting Reewildbeheer Overijssel

voorzitter: B. Brinkmann,
secretaris:
J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Vereniging „Het Reewild” West- en Midden Brabant

voorzitter:
Drs. Th. J. Litjens,
secretariaat:
G. W. A. M. Hamel,
Assumburgstraat 14,
4834 KP Breda,
Tel.: 076-656005.

Regio Utrecht, Gooi en Vechtplassengebied

voorzitter:
Drs. J. F. Erdmann,
secretaris:
L. P. M. J. Canjels,
Vlerweide 114,
3981 AN Bunnik,
Tel.: 03405-67782.

Regio Veluwe

voorzitter: G. W. Boele,
secretaris: H. Ruseler,
Houtkampweg 12,
6731 AW Otterlo,
Tel.: 08382-1218.

Vereniging Reewildkring Oost-Brabant

voorzitter:
H. A. v.d. Vleuten,
secretaris: A. J. G. v. Kuijk,
De Kranssen 21,
5581 AG Waalre,
Tel.: 04904-14624.

Provinciale Reewildcommissie Zeeland

voorzitter: P. van Dalsen
secretaris:
Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B
4421 JH
Kapelle-Biezeling
Tel: 01102-1846

Foto voorpagina: J. Poutsma
Gironummer penningmeester Vereniging „Het Reewild”: 813577

Redactiecommissie Mededelingenblad „Het Reewild”

Ir H. Eikelboom, eindredacteur, Nic. Beetslaan 20, 3743 HM Baarn, Tel.: 02154-17069 - G. W. Boele, Kamperweg 18, 8181 CM Heerde, Tel.: 05782-2193. - P. H. Schneider, Jachtlaan, 8, 4851 AM Ulvenhout, Tel.: 076-612293.

Druk en grafische vormgeving: Drukkerij Lulof B.V. - Postbus 100 - 7600 AC Almelo - Tel.: 05490-11011.

INHOUD

Van de voorzitter	2
Verslag regio- en medewerkersdag Arnhem	3
Wat gebeurt er met mijn contributie?	4
Reewildbeheer (3)	6
Afschotcijfers, wat doen we ermee?	8
Hoogzitten	11
Oprichting Regio Veluwe	13
Agenda	13
In memoriam : E. H. Drenth	14
In memoriam : A. J. van Veen	14
Boekbespreking	15

De datum om copy voor „Het Reewild” nr. 1 - 1987
in te leveren is: 1 februari 1987.

Van de voorzitter

Het jaar 1986 nadert zijn einde en voor u ligt alweer het laatste nummer van de 3e jaargang van het mededelingenblad van de vereniging "Het Reewild". Dit feit nodigt uit tot een korte terugblik en een voorzichtige blik naar het jaar 1987.

In het jaar dat ten einde spoedt zijn de vereniging twee leden ontvallen die zich, ieder op eigen wijze, bijzonder verdienstelijk voor de vereniging hebben gemaakt, de heren E. H. Drenth en A. J. van Veen. Wij gedenken hen met erkentelijkheid.

Naast de verdrietige zaken zijn er gelukkig ook positieve feiten te vermelden. Verheugend is dat in 1986 de nieuwe structuur van de vereniging daadwerkelijk gestalte heeft gekregen door de oprichting van 3 regio's, te weten achtereenvolgens de regio Limburg, de regio Utrecht, 't Gooi en Vechtplassengebied en de regio Veluwe. Met andere regionale organisaties vindt intensief overleg plaats over hoe verder te gaan. Naast deze zaken van meer formele aard zijn tal van andere activiteiten ontplooid die van meer praktische aard zijn en veelal direkt op het reewild en het reewildbeheer betrekking hebben. Ik noem hier een reeks van activiteiten die met groot enthousiasme zijn ontplooid, zoals de keuring van reewildtrofeeën, het organiseren van dan wel medewerken aan tentoonstellingen, het houden van lezingen, het meewerken aan onderwijsprojecten, overleg met de overheid in haar diverse geledingen en - niet in de laatste plaats - de inzet die het doen verschijnen van dit orgaan vergt. Hartverwarmend is de vriendschappelijke sfeer waarin dit alles veelal gebeurt. Ook daarvoor spreek ik mijn erkentelijkheid uit.

Voor het nieuwe jaar staat ons weer veel te doen, zoals het voortgaan in de herstructuering van de vereniging en de verdere uitbouw daarvan, het versterken van de vereniging door een nog krachtiger presentatie en het werven van nieuwe leden en - bovenal - het bevorderen van een goed en verantwoord reewildbeheer. Ik houd mij bij dit alles bij voorbaat overtuigd van de morele en feitelijke steun van de leden van de vereniging en van al diegenen die sympathiseren met de doelstellingen daarvan.

Gaarne maak ik van deze gelegenheid gebruik u heel goede feestdagen en een voorspoedig 1987 met veel weidmansheil toe te wensen.

Lohman

Kort verslag

van de regio- en medewerkersdag,
gehouden in het
Openluchtmuseum te Arnhem
en Jachtmuseum,
kasteel Doorwerth op
zaterdag 11 oktober 1986

De voorzitter opent de vergadering en heet allen, speciaal de in het gezelschap aanwezige dames van harte welkom. Afwezig met bericht van verhindering: de heren Seroo, Meissner, Litjens, Consten, Schneider en Poutsma alsmede enige vertegenwoordiging uit Overijssel.

Na een korte schets omtrent persoon, werkzaamheden ten behoeve van de vereniging, ziekte en overlijden van het bestuurslid E. H. Drenth, worden te zijner nagedachtenis staande enige momenten stilte in acht genomen.

Naar aanleiding van een bij het secretariaat binnengekomen schrijven van een lid, dat enig verschil van mening omtrent aan te vragen en - met name - toe te wijzen aantallen af te schieten reeën met de Directie NMF heeft, ontstaat een uitgebreide discussie omtrent de opstelling van de vereniging in dit soort gevallen. De vereniging dient zich niet afzijdig te houden; in eerste instantie dient de betrokken regio te worden gezien als intermediair-in-eerste-aanleg; met gepaste terughoudendheid, na afbakening van het werkerterrein en daaruit voortvloeiende afspraken met KNJV en eventueel andere gelieerde instellingen, kan de vereniging zeker een bemiddelende rol spelen en is daar in bepaalde gevallen wellicht toe gehouden, gezien haar doelstelling.

Op korte termijn - voor Sinterklaas - komt het boek van Wildschut "Wat zegt Raesfeld etc" in herziene druk uit. Replica's ten behoeve van diegenen die de Wisselprijs hadden of zullen verwerven zijn besteld.

HERSTRUCTURERING

Utrecht:

- informeert naar de wenselijkheid van een huishoudelijk reglement voor de regio; iedere regio is vrij al naar gelang haar eigen behoefte nadere regels op te stellen.

De gegarandeerde handhaving van het eigen gezicht van iedere afzonderlijke regio brengt met zich mee dat hieromtrent vanuit het landelijk bestuur geen nadere acties worden ondernomen.

- financiële aspecten.

Iedere regio zal aanloopverliezen hebben. Nadat vooraf een begroting is ingediend kan een regio op een renteloos voorschot vanuit de landelijke kas rekenen van f 1.000,-; terugbetaling in vijf jaar, voor de eerste maal in het tweede jaar na de oprichting van de regio.

- verzoekt om een beeldende weergave in het mededelingenblad van de inkomsten en uitgaven van de vereniging.

- vraagt om een eventuele gift die leden aan de vereniging doen, middels extra overmaking op hun accept-giro kaart voor contributiebetaling, te doen toekomen aan de regio waarin zij woonachtig zijn. Dit voorstel wordt niet overgenomen; indien iemand aan een regio een financieel gebaar wil maken kan hij zich rechtstreeks tot die regio wenden terwijl allerm minst vaststaat dat een gift als hier bedoeld door de schenker voor de regio bestemd is.

- de prijzen van de artikelen die door de vereniging worden verkocht zouden zodanig aangepast moeten worden dat er een hogere provisie voor de regio aan vast zou kunnen zitten.

- stelt voor aan ieder lid van de regio een ledenlijst van de regio toe te zenden.

West- en Midden Brabant

de ontwikkeling tot regio dient nog verder gestalte te krijgen; men zal het laatst verschenen Mededelingenblad aan de leden toezenden.

Noord Nederland

wil de vorming tot regio voortzetten. Met betrekking tot de vorige tentoonstelling is een financierings-tekort te constateren; hieromtrent zal nader met het bestuur van de vereniging in overleg worden getreden.

Oost-Brabant

ziet zich gaarne uitgenodigd voor gesprek met het dagelijks bestuur. Een regiovorming zit er nog niet in, men beschouwt zich als "gewenste gastarbeider"; men wil geen problemen en als groep bijeen blijven.

Veluwe

oprichtingsvergadering op 25 oktober 1986.

Voor financieel tekort zal men van de hiervoor omschreven f 1.000,- regeling gebruik maken.

Exel

is bereid om na haar 20-jarige bestaan als regio te functioneren; heeft een "bestand" van 1800 mensen.

Men beschouwt het *Mededelingenblad* als een belangrijk medium; de redactie vraagt om suggesties omtrent inhoud en presentatie.

Vanuit de regio zou meer copij ingezonden dienen te worden.

Artikelen met commerciële achtergrond en/of een rubriek kleine advertenties zouden de exploitatie wellicht rendabeler maken.

Na het vergadergedeelte gaat men via verscheidene wegen naar het Jachtmuseum alwaar wij ontvangen worden door directeur Tuijn.

De interessante voorwerpen en leerzame explicaties boeien eenieder; bij sluiting van het museum gaat ieder zijns weegs.

Wat gebeurt er met mijn contributie?

Deze vraag zal zeker bij menig lid wel eens opgekomen zijn.

Om daar een antwoord op te geven moeten we de werkzaamheden en activiteiten, waar een landelijke vereniging als de onze mee te maken heeft, op een rij zetten en aangezien deze werkzaamheden en activiteiten nu eenmaal geld kosten zijn dat dan tevens de kostenplaatsen van onze boekhouding.

Beheerswerkzaamheden

Hieronder verstaan we alle werkzaamheden die nodig zijn om de vereniging draaiende te houden.

Daarbij zijn te onderscheiden:

- secretariaatwerkzaamheden en aanschaffingen
- drukwerk en portokosten
- ledenadministratie en contributie-inning
- bestuurskosten

Vooral deze laatste post is de laatste jaren sterk gestegen door de hoge vergaderfrequentie, die nodig was om tot de nieuwe structuur van de vereniging te komen en de daarmee samenhangende intensieve presentatie van het landelijk bestuur bij de regio's.

De bestuursleden kunnen uitsluitend een zeer beperkte reiskosten-declaratie indienen, maar omdat wij een bestuur hebben bestaande uit vertegenwoordigers uit alle regio's, kost elke algemene bestuursvergadering veel geld. Gelukkig kan veel werk door het veel kleinere dagelijks bestuur gedaan worden.

Ondersteuning regionale activiteiten

Haast een vast systeem van vergoedingen voor trofeeënshows discussie-avonden en dergelijke, zijn er vergoedingen voor activiteiten van meer incidentele aard, die niet tot de regio beperkt zijn, zoals schietdagen, bijeenkomsten van regiovertegenwoordigers en bijzondere medewerkers e.d.

Mededelingenblad

Om elk kwartaal met een verenigingsblad uit te komen, zijn er behalve de druk- en verzendingskosten, nog additionele kosten, die de redactie moet maken om aan copij te komen.

Administratie Faunabeheer

Om inzicht te verkrijgen wat er landelijk aan afschotvergunningen wordt uitgegeven en wat daarvan wordt gehonoreerd bestaat een nauw contact met het departement, afdeling Natuur, Milieu en Faunabeheer.

De verstrekte cijfers worden jaarlijks per regio gegroepeerd en gepubliceerd in ons jaarverslag.

Algemene jaarvergadering

Dit is een aparte kostenplaats.

Ook de kosten van de Nationale Show, die eens per drie jaar gehouden wordt valt hieronder.

Tenslotte is er een post:

Onvoorzien / diversen

Aan de inkomenskant onderscheiden we behalve de *contributies*, de bijdrage van het *Jachtfonds* en de bijzondere inkomsten zoals giften en advertentieopbrengsten.

Vanuit het secretariaat worden centraal diverse artikelen en boeken ingekocht, die tegen kostprijs aan de leden worden verstrekt.

De procentuele verdeling is als volgt:

inkomsten :	contributie	± 65%
	Jachtfonds	± 30%
	bijz. inkomsten	± 5%
uitgaven :	beheer	± 25%
	bijdragen regio's	± 35%
	mededelingenblad	± 20%
	adm. Faunabeheer	± 3%
	alg. Ledenverg.	
	(& show)	± 5%
	diversen	± 4%

De laatste jaren zijn wij ingeteerd op onze reserves. Nu de omvorming naar de nieuwe structuur ten einde loopt, is te verwachten dat er weer gereserveerd kan worden voor incidentele uitgaven, zoals de Nationale Shows.

de penningmeester

Reewildbeheer (3)

Naast de wilddichtheid spelen leeftijdsopbouw en geslachtsverhouding een belangrijker rol. Dit is het geval als er gedurende de zomermaanden voor alle drie jaar en/of ouderde bokken en moedergeiten een eigen territorium is en er een geslachtsverhouding in alle leeftijdsklassen van 3 (mann.) op 2 (vr.) is (Schäfer).

Bij een overbevolking worden de jonge bokken constant verdreven ook al is er voldoende lavei. Ze worden heen en weer gedreven en weten absoluut niet meer waar ze thuis horen en veroorzaken zodoende overal onrust waar ze opduiken. Het komt zelfs zover dat soms de geiten en kalveren door bokken als indringers worden gezien en als zodanig worden geattaqueerd. Volgens Schäfer kan men bij een overpopulatie van reewild ondanks voldoende bijvoeding tevergeefs wachten op goede gevolgen. In de geneeskunde kennen we het woord stress hiervoor. Een definitie hiervoor luidt: "Spannings- en belastingsmomenten die in meerder of mindere mate het lichaam bedreigen." De merkbare gevolgen bij het reewild zijn gewichtsverlies, groei stoornissen en verminderde weerstand. Vruchtbaarheid en weerstand nemen bij overpopulatie af, wat de totale teruggang van het ree tengevolge kan hebben (Schmid, 1962).

Sägesser en Kurt (1966) berichten dat ze statistisch konden bewijzen dat de geboorte van twee en drielingen bij overpopulatie van reewild niet of bijna niet meer voorkwam, wat dus een afname van het aantal tengevolge heeft (natuurlijke regulatie).

Velen onder u zullen hun twijfels hebben over de factor "stress", maar in dit verband zou ik u willen wijzen op het grotere sterftcijfer bij het levend vangen en vervoeren van reewild ten opzichte van andere diersoorten.

Schulze (1976) deed een interessant onderzoek door reeën met een zender uit te rusten, die de hartfrequentie registreerde. In normale toestand was de frequentie 70 samentrekkingen per minuut, daarna werden verschillende stressfactoren nagebootst. Hierbij kwam vast te staan dat lawaai zonder optische factor weinig of geen invloed had. Als men echter een optische factor gebruikte dan liep de hartfrequentie binnen enkele seconden op tot over de 200 slagen (samentrekkingen) per minuut. De tijd die nodig was om tot rust te komen was vrij lang. Bij damwild was bij een gelijke stress factor gedurende een korte tijd oorzaak voor een verhoging van de hartfrequentie tot ± 140 slagen per minuut. De herstelfase was erg kort. Hiermee mag mijn inziens voldoende bewezen zijn dat reewild sterk stress gevoelig is.

Dat er tussen wilddichtheid en parasitaire ziektes een grote samenhang bestaat zal u allen bekend zijn. Dat reewild van alle hoefdieren één van de meest gevoelige zo niet de gevoeligste wildsoort is voor parasieten van welke aard dan ook is misschien minder bekend.

Welcker (1966) bewees dat bij reewild de mate van parasitaire besmetting met het toenemen van de wilddichtheid omhoog ging. Dat komt doordat het ree als solist, fysiologisch niet is ingesteld dicht op elkaar te leven, wat in overbevolkte

leefgebieden het geval is. Het bezit weinig weerstand tegen de negatieve invloeden van het gedwongen groepsbestaan. Met name in het voorjaar is de besmettingsgraad met parasieten op zijn hoogtepunt, omdat het lichaam door de winter verzwakt is en omdat het reewild tijdens de winter gedwongen geconcentreerder leeft. In de loop van de zomer neemt de parasitaire besmetting af. Dit komt omdat het lichaam zich sterkt door betere voeding en betere verdeling van het reewild in het leefgebied.

Hoe kouder het klimaat en hoe hoger het boven de zeespiegel ligt, des te geringer is de besmetting met parasieten en des te hoger is het doorsnee gewicht van het ree. Hieruit mag geconcludeerd worden dat besmetting door middel van parasieten bij afname van het gewicht een doorslaggevende factor is (Mortl 1962). Dat in een koud klimaat de besmetting met parasieten geringer is, is mede te danken aan het feit dat sterk besmette dieren eerder doodgaan. In een milder klimaat (en bij bijvoeding) kan een zwaar besmet stuk reewild langer in leven blijven en als zodanig langer gevaar opleveren voor zijn soortgenoten. Een samenhang tussen besmetting met parasieten en lichaamsgewicht bewezen Pav en Mottl (1958). Ze onderzochten in de CSSR een groot aantal geschoten reeën op parasieten. Afhankelijk van de graad van parasitaire besmetting was het lichaamsgewicht 6% tot 36% minder dan bij gezonde dieren (geen parasieten aantoonbaar).

parasietenbesmetting

1e graad: 1 kg = 6,2%
2e graad: 2 kg = 12 %
3e graad: 3,8 kg = 22 %
4e graad: 5,8 kg = 35 %

Voorgaande tabel kwam tot stand na onderzoek van Pav en Mottl. Ze gingen ervan uit dat in de CSSR een besmettingsgraad van gemiddeld 2 voorkomt en berekenden dat dit een verlies van over de 227.000 kg per jaar aan wildbraad betekende.

Wat de omvang van een besmetting middels parasieten betreft kunnen wij ons geen voorstelling maken, immers langwormen, leverbot en keelhorzel kunnen wij als jagers vaak nog wel waarnemen, maar maag-darm parasieten zijn iets wat voor het overgrote deel aan ons voorbijgaat. Wanneer aan het wild ogenschijnlijk niets mankeert bestaat er evenwicht tussen parasieten en parasietdragers (in dit geval het ree). Dit evenwicht kan gemakkelijk verstoord worden door bepaalde invloeden ten gunste de parasieten bijvoorbeeld door te hoge populatie, tekort aan lavei, ongunstige weersomstandigheden etc. Daarmee is de stelregel dat een overpopulatie vermeden moet worden, daar de populatie zich zelf anders zeer bedreigt, weer eens bewezen.

U zult dan ook begrijpen dat afschot richtlijnen hun doelmatigheid verliezen wanneer aan hiervoor beschreven factoren geen aandacht wordt besteed.

Tenslotte nog een korte opmerking met de geitenjacht in het verschiet. Daar geiten voor de aanwas zorgen en dus mede de wilddichtheid, is het erg belangrijk het geitenafschot voor de volle 100% te voltooien.

Ik wens u veel weidmansheil voor de komende jacht.

(wordt vervolgd)

G. W. Boele

(zie pag. 15 voor literatuurlijst)

Afschotcijfers, en wat doen we ermee?

Inleiding

Al eerder, zie "Het Reewild" nr. 4 1985, pagina 5-9, ben ik ingegaan op de afschotgegevens zoals die door Dhr. van Veen worden gepresenteerd en vroeg ik mij af of er met deze gegevens niet meer te doen is. Na lezing van de afschotgegevens 1985 ben ik nog steeds van mening dat de vereniging wel degelijk méér met deze gegevens kan en moet doen dan het louter presenteren van een aantal tabellen.

Is er iets fout?

Op de allereerste plaats denk ik dat er structureel iets fout zit als er al jaren lang naar voren komt dat er van de verleende afschottoewijzingen slechts 65% benut worden. Maar, wat is er dan structureel fout? Is de afschotaanvraag te hoog, wordt er teveel afschot toegewezen door faunabeheer, is de reewildjager niet capabel genoeg of zijn er nog andere factoren die een rol spelen?

Om met het laatste te beginnen. Als er bepaalde factoren een rol spelen dan moeten dat generale factoren zijn die voor het gehele land gelden en dan zullen vooral klimatologische factoren van belang zijn. Een strenge en langdurige winter zal bij het geitenafschot duidelijk zijn stempel drukken, zie bijvoorbeeld de jaren 1978/'79, een lange hete zomer kan dat doen bij het bokkenafschot, al geven de cijfers daarvoor geen aanwijzingen.

Maar normaliter zijn de verschillen tussen beide geslachten niet groot, bij de bokken bedraagt het afschot over alle gepresenteerde jaren (minus 1978/'79) circa 63% en bij de geiten circa 61% van de toewijzing.

Klimatologische omstandigheden zouden dan bij beide geslachten ongeveer even zwaar doorwerken, extremen uitgezonderd. Ik ben echter van mening dat klimatologische omstandigheden helemaal niet zo'n belangrijke rol spelen dat daardoor slechts 65% van het geplande afschot kan worden gehaald. Ik zou daarbij willen wijzen op de (flevo) polders waar men kans ziet om 97% van de toewijzing te halen, weer of geen weer. Er moet dus iets anders mis zijn en wel bij het aantal aanvragen en toewijzingen. Bekend is dat toewijzingen worden verleend naar aanleiding van aanvragen voor afschotvergunningen en bekend is ook dat niet in alle gevallen aanvragen geheel worden gehonoreerd. Bekend is verder ook dat faunabeheer geen kans ziet om alle aanvragen te controleren. Daarom rijst bij mij het idee dat op de eerste plaats de reewildjagers zelf schuld zijn aan een teveel aan aanvragen en op de tweede plaats faunabeheer door nog te veel toewijzingen te verlenen. Ik vrees dat de doorsnee reewildjager nog steeds niet in staat is een realistisch afschotplan op te stellen. Of dat zo is omdat men het principe huldigt "beter te veel aanvragen dan te weinig" of omdat men maar gewoon uitgaat van de aantallen van vorig jaar, want dat is wel zo makkelijk èn er is toch niets verandert, laat ik in het midden, maar met reewildbeheer heeft het niets te maken. Wél belangrijk bij het afschot is uitgaan van wat er in het veld loopt, met andere woorden bekend moeten zijn aantallen, dichtheid, geslachtsverhoudingen en zo mogelijk de leeftijdsopbouw. Dat is de enige basis waarop een afschotplan kan en mag berusten. Maar gezien ervaringen uit de praktijk wordt er veel te weinig van die basis uitgegaan.

Dat men in de polders 97% van de toewijzing kan realiseren bij het afschot is op zich bewonderingswaardig en geeft aan dat het jachtbeheer hier wel met realistische aantallen bij de aanvraag werkt. Discutabel blijft of dat goede cijfers zijn, want of dat afschot in verhouding staat tot de stand en de aanwas is, gezien de vele klachten vanuit de bosbouw over vreet- en veegschade, nog maar de vraag. Maar dat is een ander chapter, waar ik in het kader van deze bijdrage niet verder op in zal gaan.

Afschot per provincie
Eerst een opmerking over het overzicht van het bokkenafschot. Ik heb aangenomen dat de Betuwe per ongeluk is weggevallen in dit overzicht (43 toegewezen en 25 afgeschoten), daar anders de totalen niet zouden kloppen. Tussen de provincies zijn er weer verschillen op te merken bij de verhouding toewijzing en afschot.

Een en ander staat in onderstaande tabel weergegeven.

Overzicht toewijzing en afschot geiten en bokken per provincie

Provincie	TOEWIJZING					AFSCHOT					
	Bok	Geit	Totaal	%	gv	Bok	Geit	Totaal	%	%*	gv
Groningen	122	187	309	2.6	1:1.5	47	86	133	1.7	43	1:1.8
Friesland	243	381	624	5.3	1:1.6	166	198	364	4.8	58	1:1.2
Drenthe	976	1176	2152	18.3	1:1.2	688	821	1509	19.8	70	1:1.2
Flevo + N.O.P.	323	385	708	6.0	1:1.2	307	381	688	9.0	97	1:1.2
Overijssel	1007	1166	2173	18.5	1:1.2	610	683	1293	17.0	60	1:1.1
Achterhoek	450	551	1001	8.5	1:1.2	298	351	649	8.5	65	1:1.2
Veluwe	538	705	1243	10.6	1:1.3	365	425	790	10.4	64	1:1.2
Betuwe	43	74	117	1.0	1:1.7	25	54	79	1.0	68	1:1.2
Utrecht	203	357	560	4.7	1:1.8	131	194	325	4.3	58	1:1.5
Noord Holland	135	245	380	3.2	1:1.8	107	145	252	3.3	66	1:1.4
Zuid Holland	44	59	103	0.9	1:1.3	30	47	77	1.0	75	1:1.6
Zeeland	57	82	139	1.2	1:1.4	36	43	79	1.0	57	1:1.2
W.N. Brabant	263	393	656	5.6	1:1.5	148	217	365	4.8	56	1:1.5
O.N. Brabant	356	560	916	7.8	1:1.6	229	323	552	7.2	60	1:1.4
Limburg	324	369	693	5.9	1:1.1	221	238	459	6.0	66	1:1.1
TOTAAL	5084	6690	11774	100	1:1.3	3408	4206	7614	100	65	1:1.2

* = percentage afschot t.o.v. de toewijzingen

** = 67% van de toewijzingen

*** = 63% van de toewijzingen

Een paar provincies springen er weer uit. Evenals in het vorige artikel wijkt Groningen duidelijk af. Na statistische toetsing (Chi kwadraat toets en poissonverdeling) blijkt deze afwijking ook significant

te zijn, dat wil zeggen niet door toeval te verklaren. Dit geldt zowel voor het bokken- als het geitenafschot. Bij de geiten geldt dat verder nog voor de provincies Friesland,

Overijssel, Utrecht en Brabant, m.a.w. het geitenafschot blijft in deze provincies zich significant achter bij het landelijk gemiddelde. Boven het landelijk gemiddelde ligt het geitenafschot in de provincie Drenthe en in de polders. Het bokkenafschot ligt voor geen enkele provincie significant onder het landelijk gemiddelde, voor de provincies Drenthe, Noord-Holland en de polders zelfs significant boven het landelijk gemiddelde. Duidelijk is dat Groningen het zorgenkindje blijft bij het reewildafschot. Voor de vereniging een taak hier aandacht aan te schenken. Maar ook Overijssel en W.N. Brabant blijven evenals het vorige jaar duidelijk achter en verdienen de nodige aandacht.

Geslachtsverhouding

Signaleerde ik de vorige keer bij de geslachtsverhouding al een dalende tendens bij de geiten ten opzichte van de bokken, deze tendens wordt in 1985 nog meer versterkt. Bedroeg de verhouding bokken ten opzichte van geiten in 1980/'81 nog 1:1.57, in 1984 was deze 1:1.30 en in 1985 zelfs 1:1.23. Met andere woorden er worden nog steeds méér geiten dan bokken geschoten, maar het verschil wordt steeds kleiner. En dat vindt ik, gezien de nog steeds niet algemeen aanwezige geslachtsverhouding van 1:1 in het veld, een gevaarlijke ontwikkeling. In ieder geval voor de vereniging een aanwijzing dat het geitenafschot minder belangrijk dreigt te gaan worden voor de reewildjager. Deze ontwikkeling wordt al min of meer gesignaleerd door de opmerking bij de presentatie van de overzichtcijfers dat het bokkenafschot met 6% is gestegen. Helaas wordt daarbij verzuimd te vermelden dat het geitenafschot met slechts 1% is gestegen en steeds meer

gaat achterblijven. Ook bij de toewijzing zijn de geiten relatief niet ruimer vertegenwoordigd dan in voorgaande jaren, al blijft de geslachtsverhouding van 1985 hier wel gelijk aan die van 1984 en zet de dalende tendens daar dus niet helemaal door. Maar het afschot blijft uiteraard wel het belangrijkste.

Verder laat de tabel zien dat er per periode weer grote verschillen optreden bij de geslachtsverhoudingen, zowel bij de toewijzing als bij het afschot. Vooral in Utrecht, Noord-Holland en in de Betuwe ligt bij de toewijzing de nadruk sterk op de geiten. Verder ook nog redelijk sterk in Friesland, O.N. Brabant, W.N. Brabant en Groningen. In de praktijk, dus bij het afschot, blijkt van deze nadruk niet al te veel terecht te komen. Alleen Groningen, de Betuwe en Zuid-Holland laten bij het afschot verhoudingsgewijs méér geiten zien dan bij de toewijzing. In de andere provincies ligt dat aandeel gelijk of zelfs lager vergeleken met de toewijzing. Vooral Friesland, Utrecht en Noord-Holland springen er wat dat betreft negatief tussen uit.

Kalverenafschot

In het vorige artikel gaf ik reeds aan een aandeel van 48% aan geitkalveren bij het geitenafschot vrij hoog te vinden, in vergelijking met aanbevelingen die in de literatuur zijn te vinden. Over het algemeen worden door diverse auteurs percentages genoemd tot 40% van het totale geitenafschot (50% plus jaarlingen). Toch bestond in 1985 weer 48% van het geitenafschot uit kalveren. Een naar mijn mening te hoog aandeel, want dan zou maar 2% uit jaarlingen mogen bestaan. Zeker in de polders moet er dan iets aan de hand zijn, want uit de overzichten blijkt daar

het geitenafschot voor tweederde deel uit kalveren te bestaan! Slechts één provincie, namelijk Noord-Holland, ligt met 38% onder de bovengenoemde norm van 40%, terwijl Groningen en Friesland daar met respectievelijk 41% en 42% net boven liggen.

Tenslotte

Afschot is als reguleringsmaatregel een wezenlijk onderdeel van het reewildbeheer in Nederland. De cijfers geven naar mijn mening aanwijzingen dat dit onderdeel al jaren lang niet die aandacht krijgt die het verdient.

Het indienen van afschotaanvragen lijkt meer te berusten op nattevingerwerk of het kopiëren van de aanvragen van het vorige jaar, dan dat dit berust op een werkelijk inzicht in de stand in het beheersgebied.

Reeds eerder heb ik gepleit voor het publiceren van meer gegevens die van belang zijn in relatie tot het afschot, zoals cijfers over valwild en verkeersslachtoffers, bestandsaantallen, afschot kalveren/jaarlingen bij de bokken, aanvraagcijfers relateren aan die van toewijzing en afschot en dergelijke.

Belangrijk is echter allereerst te achterhalen waarom die verhouding tussen toewijzing en afschot zo scheef ligt, en dat al jaren lang! In ieder geval is bestudering van de gepresenteerde cijfers een interessante en belangrijke zaak, ook voor de man in het veld, en ik zal er daarom zeker weer op terug komen. Maar ik hoop toch ook op enig weerwoord.

R. H. M. Peltzer
Brugakker 12-06
3704 WD Zeist
Tel. 03404-50882

Hoogzitten

Aan dit chapter hebben we reeds eerder in ons orgaan aandacht geschonken.

Ondergetekende is persoonlijk van mening dat bersen de fraaiste vorm van reeën-bejaging is.

Het stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de jager en bovendien is de voldoening na een geslaagde jacht vele malen groter dan een nietszeggend schot vanaf een hoogzit.

Bij het bersen zie je in de regel meer ree- en ander wild en je zit niet de gehele avond of morgen tegen dezelfde achtergrond aan te kijken. Bovendien kun je bij bersen een veel groter deel van je veld afdoen dan het bereik dat je hebt rond de hoogzit.

Natuurlijk wil ik de hoogzit hiermee niet geheel in het verdomhoekje plaatsen. Voor een groot deel is mijn aversie tegen hoogzitten hoofdzakelijk ontstaan vanwege het feit dat ik een groot deel van deze bouwsels, zeker de geheel gesloten kansels, foeilelijk vind in bos en veld. Een enorme dissonant met de omgeving. Ongeveer hetzelfde als de voedersilo's bij de boerderijen. In een bepaald aantal gevallen kan een hoogzit noodzakelijk zijn om het toegestane en gewenste afschot te realiseren. Maar ik ben van mening dat, indien een hoogzit geplaatst moet worden, deze zo weinig mogelijk dient op te vallen, zowel voor Jan Grijp als Jan Publiek. Een metalen hoogzit heeft als voordeel dat deze vrij gemakkelijk na het gerealiseerde afschot kan worden weggehaald. Een probleem tijdens de jacht op een metalen hoogzit is dat metaalklanken onnatuurlijk en vrij ver hoorbaar zijn.

Bekleed daarom de leuning en de aanstrijkbeugel met groene tuinslang, die in de lengte opengesneden is, dit voorkomt hinderlijk metaal-op-metaal-geluiden op het cruciale moment.

Een ander voordeel van de hoogzitzicht is dat je in de regel beter de gelegenheid krijgt je wild rustig te observeren alvorens het afschot te realiseren, iets waar je bij bersen niet altijd de gelegenheid voor krijgt omdat in veel gevallen de jager door het wild eerder wordt opgemerkt dan andersom.

Waar zowel bij het bersen als bij de aanzit nog wel eens kans door wordt verprutst, is dat men bij het aanstrijken met de kolf van de buks tegen de kijker aantikt, die om je hals hangt. Ook daar moet men op bedacht zijn. Ook de metaalklank van de versneller doet het wild soms afspringen, zeker onder bepaalde klimatologische omstandigheden, als ieder geluid ver hoorbaar is.

Met strenge vorst in de bergen heb ik het meerdere keren meegemaakt dat je een hond in het dal duidelijk kon horen blaffen. Geluiden dragen dan heel ver.

Houten hoogzitten dienen zeker vóór ieder seizoen goed te worden gecontroleerd, ook al omdat onverlaten er niet voor terugdeinzen de zaak op scherp te zetten. Bedenk bij het plaatsen van hoogzitten dat ze zo weinig mogelijk opvallen en dat ze door de jager ongezien en ongehoord moeten kunnen worden benaderd. Snoei hinderlijke takken weg en maak berspaadjes ernaar toe, maar zorg er ook voor zo gedekt mogelijk te zitten. Stilzittende personen vallen niet op, maar wel vooral vrijzittende en bewegende. Denk niet dat een ree niet omhoog kijkt.

Wat ook in veel velden goed toe te passen is, is gebruik te maken van een fiets, zeker bij avond.

Bij de bers maak ik altijd gebruik van een vaste bersstok. Reusachtig gemakkelijk, zeker in bergachtig of boomloosgebied. Vrienden hebben dat geval eens jaren geleden van de gamefair uit Engeland meegebracht en sindsdien sleep ik hem overal mee naartoe. Aan de bovenzijde van de stok bevindt zich een gevorkt stuk hertegewei dat bijzonder goed in de hand ligt. Menig ree is met behulp van dit attribuut gesneuveld.

Zesender

Het bestuur en
de redactiecommissie
wensen u

Prettige Kerstdagen
en een
Gelukkig 1987

Oprichting regio Veluwe

Op zaterdagavond 25 oktober j.l. is op het Aardhuis te Hoog-Soeren een vergadering gehouden om te komen tot de oprichting van de regio Veluwe. Dit overeenkomstig de herstruktureringplannen binnen onze vereniging. De vergadering werd vooraf gegaan door een smeulige en vooral interessante dialoog van dhr. Poutsma.

Helaas moet gemeld worden dat de opkomst van de leden uit de regio nogal tegenviel. Desondanks is met algehele stemmen het voorstel tot oprichting van de regio Veluwe aangenomen. Hiermee is de regio Veluwe volgens de nieuwe statuten de 3e officiële regio geworden.

Het door de vergadering gekozen regio-bestuur is als volgt samengesteld:

- G. W. Boele, voorzitter
- G. J. W. Arendsen de Wolff, penningmeester
- H. Ruseler, secretaris
- E. Trachster, lid

Het ligt in de bedoeling het komende seizoen verschillende regio-activiteiten te gaan organiseren. Hierover worden de leden binnen de regio nog nader geïnformeerd. Het nieuwe bestuur hoopt bij deze activiteiten op een enthousiaste medewerking van haar leden.

Voor eventuele vragen of ideeën voor een regio activiteit kunt u zich wenden tot de secretaris

H. Ruseler, Houtkampweg 12,
6731 AW Otterlo, tel. 08382-1218.

H.R.

Agenda

Tot dusver zijn ons de volgende data voor de regionale reewildtrofeeëntentoonstellingen bekend:

1. Stichting Reewildbeheer Overijssel :
13, 14 en 15 maart 1987
in „Haverkamp” te Markelo
2. Regio Veluwe :
20, 21 en 22 maart 1987
in „Het Aardhuis” te Hoog Soeren
3. Prov. Reewildcommissie Zeeland :
10 en 11 april 1987
in camping „Duinrand”,
Hogeweg 96 te Haamstede
4. Vereniging „Het Reewild”
West- en Midden Brabant
11 en 12 april 1987
in Hotel „Bellevue” te Chaam
5. Regio Utrecht,
’t Gooi en Vechtplassengebied
25 en 26 april 1987
in „Het Berghuis” te Amerongen
6. Vereniging Reewildkring
Oost Brabant
25 en 26 april 1987 in zaal
„Den Boeren Bond” te Waalre
7. Reewildtrofeeëntentoonstelling
„Exelse Molen”
15, 16 en 17 mei 1987
(in samenwerking met Game Fair !)

In memoriam :

EVERHARDUS HENDRIK DRENTH

Harry Drenth is op 29 september 1986 heel onverwacht gestorven. Hij bereikte de leeftijd van slechts 53 jaar. Na een zeer ingrijpende operatie te hebben ondergaan trad aanvankelijk een zorgelijke periode in het ziekteverloop in. Daarna deed zich een wending ten goede voor en voltrok zich een snel herstel. Dit werd abrupt afgebroken door zijn onverwacht sterven.

Sinds vele jaren was de heer Drenth voorzitter van Reewildbeheer Noord Nederland en lid van het bestuur van de Vereniging „Het Reewild”. Als zodanig heeft hij niet alleen in dat bestuur het Noorden des lands in het landelijk gebeuren vertegenwoordigd, maar zich ook in veel bredere zin ingezet voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de vereniging. Hij deed dit op de hem kenmerkende rustige en vriendelijke wijze. Daarbij gaf hij er blijk van niet alleen oog te hebben voor de zakelijke aspecten van hetgeen aan de orde was, maar ook heel gevoelig te zijn voor de menselijke contacten die daarmee verbonden zijn. Op vrijdag 3 oktober hebben wij hem, samen met vele anderen, begeleid naar zijn laatste rustplaats.

M. de Savornin Lohman

In memoriam :

AREND JAN VAN VEEN

Op 22 oktober is Arend Jan van Veen na een langdurige ziekte op 76-jarige leeftijd overleden. Zijn ziekte heeft hij op bewonderenswaardige wijze gedragen, waarbij hij veel steun ontving van zijn echtgenote.

De heer Van Veen verzorgde voor de vereniging "Het Reewild" sinds 1978 de administratie van de gegevens die betrekking hadden op het afschot van het reewild in Nederland. Hij kweet zich niet alleen met grote nauwgezetheid van deze taak, maar gaf daarbij blijk van een analytische geest. Door een doordachte bewerking van de beschikbare gegevens en een juiste interpretatie daarvan leverde deze bijzonder interessante en nuttige informatie betreffende het feitelijk reewildbeheer in ons land op.

Gedurende de jaren dat hij deze administratie voerde heeft hij het beschikbare materiaal perfect geordend en samengevoegd tot een overzichtelijk geheel. Tot bijna het laatst toe heeft hij zich intensief met deze zaken beziggehouden en daarbij keer op keer nieuwe initiatieven genomen. De waardering welke de vereniging voor zijn inzet had werd tijdens de jaarvergadering van dit jaar tot uitdrukking gebracht door zijn benoeming tot erelid van de vereniging. De heer Van Veen voelde zich sterk betrokken bij alle zaken het reewild en de vereniging betreffende. De persoonlijke vriendschap die ik van hem heb mogen ervaren heb ik op hoge prijs gesteld.

M. de Savornin Lohman

Boekbespreking

Op veler aandrang is besloten tot het uitgeven van een herziene druk van het boek: "Wat zegt Raesfeld en wat zeggen anderen over het aanspreken van Reewild" door Daan Wildschut. Dit standaard-werk voor zowel geroutineerde als beginnende (reewild)jager toont de fascinerende facetten van het prachtige reewild met wetenschappelijke beschrijvingen van gezaghebbende schrijvers op dit terrein.

De wijze waarop Daan Wildschut destijds zijn manuscript had samengesteld, maakte zoveel indruk,

dat het niet werd omgezet, maar als zodanig werd gedrukt. Deze herziene druk is aangevuld met de markantste trofeeën uit de afgelopen jaren en aangepast aan moderne visies op het reewild.

U kunt uw bestelling doen door het in de vouwe van dit mededelingenblad aanwezige bestelformulier in te vullen en op te sturen naar het secretariaat van de vereniging.

TS

Naschrift

Bij reewildbeheer (2),
3e jaargang nr. 3, september 1986.

Er is mij gebleken dat in verband met de grafiek op pagina 5 deze niet duidelijk was voor iedereen.

De factoren niet te beïnvloeden door de jacht zijn: biotoop, klimaat, weer en mens, gelegen tussen de twee "x".

Literatuurlijst

Bij reewildbeheer (3),
zie pagina 6 en 7.

- J. Pav en Sr. Mottl :
Der Einfluss einiger parasiten auf das Gewicht des Reewildes
- E. Schäfer :
Hege und Ansprechen von Reewild
- H. Sägeser en F. Kurt :
Über die Setzzeit beim Reewild
- H. Schulze 1976 :
Vorschläge zur sinnvollen Hege des Reewildes

nationaal jachtschietcentrum "berkenhorst"

clubhuis/baanbeheerder: j. van rhee
stakenbergweg 60 - 8075 ra elspeet - tel. 05779-1332

Het Nationaal Schietcentrum "Berkenhorst" is het centrum
waar de jager zich thuis voelt.

Wij kunnen u bieden:

- skeet
- jachtparcours
- 100 en 50 meter kogelbaan
- lopend-varkens baan

Wij zijn geopend:

Kleiduiven - woensdag van 14 tot 17 uur
zaterdag van 11 tot 17 uur

Kogelbaan - na afspraak iedere dag (niet op zondagen)

Deskundige hulp bij het inschieten van uw jachtbuks.

Graag tot ziens op Berkenhorst.

Jaap en Bea van Rhee

Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer

MINISTERIE VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Bezuidenhoutseweg 73 - Postbus 20401 - 2500 EK Den Haag
Telefoon 070-793911

ADRESSENLIJST

PROVINCIE	DISTRICTS- HOOFDEN FAUNA- AANGELEGENHEDEN	KANTOREN VAN DE CONSULENTEN N.M.F.	
Groningen	C. L. M. v.d. Rakt	Postbus 30027 Engelsekamp 6	9700 RM Groningen Tel.: 050-239111
Friesland	F. Veenstra	Postbus 2003 Tesselschadestr. 7	8901 JA Leeuwarden Tel.: 058-443313
Drenthe	M. A. Roertert Steenbruggen	Postbus 11 Mandemaat 3	9400 AC Assen Tel.: 05920-27911
Overijssel	W. Nab	Postbus 604 Assendorperdijk 2	8000 AP Zwolle Tel.: 038-210533
Flevoland	J. Eising	Maeslandt 16	8224 AS Lelystad Tel.: 03200-30574
Gelderland	H. Bardoel T. A. M. Dikker	Postbus 9079 Rosendaalsestr. 64	6800 ED Arnhem Tel.: 085-579111
Utrecht	G. Kreton	Museumlaan 2	3581 HK Utrecht Tel.: 030-520834
Noord-Holland	A. W. Kamminga J. Eising	Postbus 3005 Linnenslaan 2	2001 DA Haarlem Tel.: 023-186160
Zuid-Holland	J. Verhulst P. Oude Elferink	Postbus 30119 Muzenstraat 30	2500 GC Den Haag Tel.: 070-624611
Zeeland	P. C. Remijnse	Westsingel 58	4461 DM Goes Tel.: 01100-37911
Noord-Brabant	G. A. J. M. Schram L. C. Wijlaars	Postbus 1180 Prof. Cobbenhagen- laan 225	5037 DB Tilburg Tel.: 013 678755
Limburg	W. van Loenen	Postbus 103 Lindanusstraat 12	6040 AC Roermond Tel.: 04750-34251

Hotel Restaurant *Bakker*

De plaats voor jager en hond
Ontmoetingscentrum van „Het Reewild”

Tel. 05752-1312

* **WAPENS** in de betere merken.

* **JACHTKLEDING** in loden, katoen en wol, o.a.: knickerbockers en kousen, hoeden petten, laarzen, truien, vesten en jagersjassen.

* **LECTUUR**, wildlokkers, luchtbusken, gehoorbeschermers, serviesgoed, kijkers, patroontassen, messen.

Specialist voor reparatie en het monteren van richtkijkers.

VOOR JACHT EN SCHIETSPOORT

Martens

WAPEN- EN SPORHANDEL

steeds doeltreffend!

Zutphenseweg 9, 7251 DG Vorden
Telefoon 05752-1272

”HEGERING” WILDAKKERS

Wilt u weelderige voedselrijke akkers voor uw reewild, neem dan zaaigoed ”HEGERING”-REEWILD.

Optimale samenstelling gericht op gezond wild en goede gewei Vorming. Prachtige resultaten.

Importeur voor de Benelux:

N.S.D. Trading

U koopt rechtstreeks van de importeur en krijgt franko huis geleverd.

BON

Ik ben geïnteresseerd in ”HEGERING” zaaigoed en verzoek u mij nadere informatie toe te sturen.

Naam:

Straat:

Postcode: Plaats:

Opsturen aan:

N.S.D. Trading

Wilgenkampweg 75 - 7547 RZ Enschede

U HOUDT ZICH AAN LEVERTIJDEN WIJ OOK

Hebt u ook gemerkt dat levertijden steeds knapper worden?

Dat u steeds vaker ”onmogelijke” prestaties moet leveren om de zaken op tijd rond te krijgen?

Terwijl aan de andere kant het afspraak-is-afpraak steeds zwaarder gaat wegen.

Drukkerij Lulof kan er over meepraten. Drukwerk is vaak haastwerk.

Voor Lulof geen probleem. Lulof levert op tijd. Net als u.

Bel ons eens:

wellicht kunnen we zaken doen.

DRUKKERIJ LULOF

De Grenzen 7 - Almelo

Tel.: 05490-11011

Postbus 100 - 7600 AC Almelo